

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" $\frac{1}{4}$. — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" $\frac{1}{4}$. — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznani se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

Štv. 33.

V Mariboru 18. avgusta 1870.

Tečaj IV.

Z bojišča.

Od ure do ure smo pretekli teden pričakovali prav res-
nobne stvari z bojišča. Francozi, katerih je mnogo manje od
Prusov, so se po bitvi pri Wörthu zmirom dalje nazaj pomi-
kali, in ošabni Prusi, ki so s celo južno armado slab Mak-
Mahonov kor dvakrat pobili, so jih neprestano nasledovali.
Da so Francozi morebiti po treh zgubljenih bitvah nekoliko
pobiti bili, se ni čuditi. Kakor se vendar zdaj čuje, so zo-
pet zlo navdušeni, in komaj pričakujejo trenutek, da bi se
spet s Prusi bojevali mogli.

Prusi so dozdej že zgubili kakor sami poročajo, 3228
mož, ki so ali mrtvi, ranjeni ali zgubljeni.

9. avgusta so Francozi prusko glavno armado pri Fene-
strange in Landresingu tako ostro na desni strani prijeli, da
se je morala nazaj pomakniti in general Bazaine-va armada
je zabranila, da si pruski armadi niste mogli rok podati.
Tudi Steinmetzova armada je zlo oslABLJENA in ne more Fran-
cozov nasledovati.

11. t. m. je armada prestolnega princa prišla do Ing-
weilerja, in predne straže so stale v Sparbachu Wingen-u,
Paborg-u in Ratzweiler-ju. Velika francoska armada pa je
stala pred Bolchem čez Falkenberg, Saaraben, Fünfteringen
do Strassburga, in se je posebno naslanjala na Metz in
Nancy, bila je tudi v popolni zvezi. Pravilo se je tudi, da
so Francozi začeli spet naprej iti.

11. t. m. so Nemci vzeli trdnjavo Lützelstein in trd-
njavo Lichtenstern so s kanoni razvalili. Tudi Strassburg
je ta dan že bil ves obstopljen, železnice proti Hagenau-u,
Parizu in Lyonu so že imeli Nemci v rokah. Strassburška
trdnjava, čeravno je bila slabo s živežem preskrbljena, se
vendar ni hotela Nemcem podati. Francoska armada se je
začela pomikati proti reki Mozeli. Prusi so spet dobili želez-
niške vlake in mnogo zaloge.

12. t. m. se je francoska armada čez reko Mozelo nazaj
potegnola. Pruski konjiki so jo sledili in so se pred Metzom,
Pont-Mousu-nom in Nancy-jem pred njo postavili. Prednje
pruske straže, ki so prišle do kolodvora v Frouard, so bile
nazaj vržene in eden častnik je bil vlovljen.

Bavarska armada je že prišla čez Vogeze do Drillingna
in Saaruniona.

Da so Prusi v bitvi pri Wörthu več zgubili kakor so
uradno oznanili, namreč samo 3200 ljudi, se že lahko vidi
iz tega, da nemški časniki sami pravijo, da sta dva pruska
regimenta celo pobita bila, in da je pri 82. regimentu ostalo
samo 4 častnikov.

Pruski častniki, ki so bili leta 1866 pri bitvi pri Kra-
ljevem Gradcu, so pravili, da so zdaj pri Wörthu težje
zmagali kakor takrat proti mnogo večši armadi, in da imajo
francoske mitrileze strahovito morivno moč.

14. t. m. je cesar Napoleon s svojim sinom zapustil
Metz in se podal v Velun. Prusi so on isti dan spet pri
reki Mozli napadli Francosko armado, ko je ta že večidel
odišla prek reke. Francozi so vendar Pruse nazaj vrgli. —
Tudi pri Metzju je napadla velika truma Prusov neko fran-
cosko majhno trumo ki je ravno prišla iz trdnjave in jo je
večidel polovila. Privatni telegrami pravijo, da je 14. t. m.
tudi bila velika bitva med Metzom in Velunom, in da so
Francozi zmagali in da je padlo više 40.000 Prusov.

Postava

veljavna za vojvodstvo štajarsko gledé povzdige reje
goveje živine.

S privoljenjem deželnega zbora svojega vojvodsta šta-
jerskega se Mi potrebno zdi to-le določiti.

§. 1. Skrbeti za povzdigo reje goveje živine je v vsa-
kem političnem okraju opravilo okrajnega zastopa v njegovem
delokrožju. On mora biti po svojem odboru v vedni zvezi s
kmetijskimi podružnicami svojega okroga, in ako je treba,
tudi s politično gosposko, ter mora vse one naredbe, ki
vtegnejo živinorejo v njegovem okrogu pospeševati, sprožiti,
in kolikor spada v njegov delokrog, tudi o takih naredbah
sklepiti in je izvrševati.

§. 2. Po tej postavi se okrajnemu zastopu posebno
odkazuje:

- a) da pridobi okraj sposobnih plemnih bikov, ki se po
posameznih krajih razdelé in pri tem pazi, kako se
rabijo; njegova skrb je tudi vtemeljenje živinskih za-
varovalnic in vrhu tega mora politično gosposko in
srenje podpirati, da se postave zoper kugo točno spol-
nujejo;
- b) da skuša povzdigniti setev travelj (t. j. rastlin, ki nam
rabijo za krmo), kakor tudi, da podpira vse naprave,
po katerih se more voda na travnike in polja napelje-
vati in odtakati;
- c) da pospešuje znanosti med živinorejci, kako s živino
umno ravnati, ter jih spodbuja k primernemu oskrbo-
vanju živinoreje;
- d) da sproži vse tiste postavne naredbe, po katerih vteg-
nejo živinorejci govejo živino in kar od nje dobivajo,
laže prodajati in slednjič
- e) da skušajo povzdigniti planinska gospodarstva in vzla-
sti skrbé, da se osnujejo in podpirajo društva, ki imajo
namen, delati sir.

§. 3. Okrajni odbor imenuje, kar se ravná po legi in
velikosti okraja, ogledovalne komisije za živino in odloči
vsaki kraje, kjer jej je delati.

§. 4. V ta namen mora vsaka srenja v okraju zazna-
movati okrajnemu odboru enega izvedenca, izmed katerih po-
tem izvoli odbor prvomestnika in druge ude komisije za
toliko časa, za kolikor je bil okrajni odbor izvoljen.

§. 5. Ta ogledovalna komisija ima prvomestnika, naj
manje tri in k večjemu pet izvedencev in enega, po okrajnem
odboru izvoljenega živinskega zdravnika ali njegovega na-
mestnika.

§. 6. Ogledovalna komisija mora po zimi obhoditi
kraje, jej odmenjene, poročati o živinorejcih ter na tenko
našteti število plemnih bikov, kakor tudi plemnih krav in
junic, in se prepričati o stanju in sposobnosti bikov.

§. 7. Po razmerju tega popisa in z ozirom na kraje,
kjer je na plemne bike naletela, mora ogledovalna komisija
skrbeti, da pride po manjših okolicah na sto plemnih krav
in junic vsaj en plemni bik.

§. 8. Vsakdo smé plemnih bikov za spodrejo imeti in
je proti odškodnini tudi rabiti pustiti, ako se le sicer ravná
po predpisih, po tej postavi zaukazanih.

§. 9. Ako ga ni, ki bi gledé na §. 7 tudi za ptujo
živino posojeval plemnega bika, je dolžnost vseh živinorejcev

tiste okolice, da si kupijo in redijo na svoje stroške plemnega bika, če se je to sklenilo z več kakor s polovico glasov.

§. 10. Stroški nakupa in reje plemnega bika se razdelé po razmerju plemnih krav in junic, med živinorejce, ki nimajo lastnega bika; ako se ne morejo med sebo pogoditi, pa določi okrajni odbor, koliko je vsakemu plačati.

§. 11. Za plemnega bika se sme porabiti le tak bik, ki je krepke in redne rasti, zdrav, vsaj poldrugo leto star in za zarejo sposoben.

Ogledovalna komisija pa mora na to gledati, da se nakupijo ne le samo popolnoma sposobni biki, ampak da so v pravem razmerju gledé števila goved in njihovega plemena, in če plemu ni prilično, da se omislijo taki biki, ki plemu požlahtnijo; tudi mora skrbeti, da bika dobro in skrbno redijo, in da je sploh odreja v pravo korist srenjske živinorejce. Ogledovalna komisija mora vzlasti skrbeti, da imajo plemne bika le taki gospodarji, ki so znani kot izvrstni in zanesljivi živinorejci in katerim ne manjka potrebnega prostornega in zdravega hleva ter dobre in obilne klaje.

§. 12. Ali je bik za zarejo sposoben ali ne, razsoja ogledovalna komisija z večino glasov. Ona napravi lastniku dovolilni list, ki je veljaven do drugega ogleda (preiskave); bik, ki je bil za sposobnega spoznan, se zapiše v poseben zapisnik.

Vsako leto se morajo v okolici naznaniti kraji, ki imajo za zarejo sposobnih bikov.

§. 13. Kdor posoja svojega bika brez zaukazane preiskave in dovoljenja za zarejo, plača globo dveh do deset goldinarjev.

§. 14. Plemni biki se smejo le dvakrat na dan rabiti za naskok. Hitro zapored te storiti pustiti je prepovedano. Kdor preišlije proti tem naredbam ravná, bode kaznovan z globo od ednega do pet goldinarjev.

Skušati se mora po poduku doseči, da ne hodijo biki, ki niso še za zarejo sposobni, s kravami in junicami na iste pašnike.

§. 15. Vsakdo, ki ima plemnega bika za plačo, mora zapisovati, koliko krav in junic je bilo k biku pripeljanih, da more zapisnik, če je treba, pokazati ogledovalni komisiji.

§. 16. Opisovaje vsako leto živali mora ogledovalna komisija tudi pozvedeti (§. 6):

- ali se je število živali v njenem okrogu pomnožilo ali zmanjšalo in zakaj;
- ali jih redé na paši ali v hlevih; kako je z sejanjem rastlin za krmo, kako z obdelovanjem travnikov in z napravami gledé natakanja in odtakanja vode na travnike, in kako je s planinskimi gospodarstvi;
- kakošni so hlevi, kako se ravna in izreja goveja živina, kakošne živinske bolezni so se bile prikazale, koliko je živine poginilo in zakaj;
- tudi naj skuša pozvedeti, kako se je kupčevalo (tržilo) z govejo živino in kar je od nje, ter naj odstrani, podučevaje živinorejce, napake in razvade in naj o vsem tem poroča na tenko okrajnemu odboru. (Konec.)

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Kako se gnoji sadnemu drevju.

Že poprej je večkrat opomnjeno, da je treba sadnim drevesom gnojiti; zato se sedaj pové, kateri gnoj sadnemu drevju najbolj tekne, in kako mu gre gnojiti.

Nekteri drevesom z laporjem, apnom itd. gnojijo, toda tak gnoj malo zda. Najboljši gnoj za sadunosnice je močno z vodo stanjšani človečjek, scavnica, gnojnica in kri; potem pepel od drv, zmešanica ali sprstenina, kompost, kakor je v §. 21 povedano; dalje stolčene kosti, parklji, živalski ostanki, rogovi, usnjevi zrezki itd.

Gnoji pa se tako-le: Zemlja se okoli drevesa okopa, kakor dalječ njegove veje segajo, ker so navadno tudi tako dalječ drevesne korenine razširjene in si živeža iščejo. — To se dela v jeseni ali zgodaj v spomladi; vendar pregloboko se ne koplje, da ta tekočina ne pride na korenine. Potem se eden do tri škafe take tekočine polije in zemlja poravná.

Nekteri samo obroč naredijo okoli debla zunajnih ko-

reninic kakor dalječ segajo in v njega tekočino vlijejo in spet zadelaajo. Drugi okoli drevesa pod vejami zgolj luknje napravijo in to lužo v nje vlijejo. Tako gnojenje je posebne vrednosti takrat, kadar je kositva ali žetva, tedaj ob kresu; ker se veliko trave ne uniči, zlo pa pomaga, da drevo raje rodi in žlahnejši sad ima.

Tako gnojiti drevju je treba vsako, ali vsaj vsako tretje leto.

Črešnjam, breskvam, marelicam in orehom se le z zmešanico gnoji; od tekočega gnoja smoliko dobijo. Še bolj pa jim škodje hlevni gnoj, ki ga ne gre rabiti.

Če se višnjam malo tekočega gnoja dá, jim dobro tekne, ki so za dobroto po tem rodovitne.

Pri breskvah in marelicah se le zemlja zrablja, včasi pa tudi z zmešanico pognoji.

Slivam ali češpljam tekne zmešanica ali sprstenina. Dobro jim služi, če se okoli debla listja pristriže in zakoplje, ali smrekove ali brinove veje ali rožje nadevlje; vse to zboljšuje zemljo da čvrsteje rastejo in raje rodije.

Sadnemu drevju preveč gnojiti pa ni nikdar dobro.

Razno ravnanje s sadnim drevjem.

Vsako sadno drevesce se da po volji sadjorejca ravnati, in sicer eno več, drugo manj. Navadno se divjaki pocepajo z žlahnimi cepiči, potem pa drevesce raste; oskrbuje in gleda se pri njem le na toliko, da lep vrh naredi in da pridno rodi. Ali nekteri sadjorejci še s tem niso zadovoljni, oni bočejo tudi sadunosnicam razno podobo dati, kakor: piramidno, to je, da vrh kviško raste kakor smreka, ali da drevo previsoko ne zraste in ne velik in visok vrh naredi, temuč srednje-okroglega; včasi se drevesce celo posili, da le v majhni šopek raste ali sicer nizko ostane in se veli prtlikovec; ali pa se obrezuje in razpeljuje v brajde, kakor se to dela v vrtilih pri stenah z nekterimi drevesci itd. Poglejmo ob kratkem sedaj posamezno sadno drevo, da bomo vedeli, kaj in koliko se da z njim početi.

J a b l a n.

Jablan večidel srednje ali veliko drevo zraste in tudi tak vrh naredi, le redkokrat se da izrediti da stori vrh, kakor smreka, piramidni; ali pa za nizko drevesce, ki bi se dalo razpeljevati v brajde.

Da bo drevesce majhno in nizko ostalo, je treba jabelčni cepič v slab jabelčni divjak pocepiti, ali pa v kutno, kakor vrtnarji svetjejo. Inače so še tudi druga nektera drevesa, v ktera se jabelka dado cepiti, da potem majhna in nizka drevesca ostanejo (kakor janževo jabelko [Johannesapfelbaum], palmeta [Palmetbaum], rajsko jabelko [Paradiesapfelbaum], toda une dve sorti ste nam bliže in bolj pri rokah, ki se s tem pečati hoče.

Za piramidno podobo je le tisto drevesce, ktere ga vrh naravnost kviško sili, ne pa veje narazen, košato rastejo.

Sploh se drevesce od mladega tako obrezuje, da namenu zadosti. Zategadelj se tisto drevesce, ki se v brajde razpeljava, vselej tako obrezuje, da lesni popki prazne prostore pri stenah ali brajdah prihodnjič napolnijo, ko iz njih mladike zrastejo.

Tak prtlikovec se tudi lahko v kaki posodi oskrbuje, le mu je treba v prvih letih vsak drugi ali tretji teden s tekočim gnojem pomakovati in vsako leto nekoliko palcev globoko zemljo izvzeti in z drugo rodovitno namestiti; pa tudi vsako 4. ali 5. leto drevesce v večo posodo presaditi, ker se v koreninah obraste. Če ima velik sad, se mu ga pusti 10—12, inace pa 15—20.

Dopis.

Iz ptujske gore 15. avgusta 1870. Nerazumljivi čuti, žalostni in veseli se zbujaajo v mojem srcu sedaj, ko se približuje za nas Gorce pomenljivi dan — dan žalostnega spomina naše viharne „Besede“. Kmalo bo preteklo leto dni od istega časa, ko smo se bili zbrali iz vse okolice, da bi se radovali pod milim nebom, da bi se med slovenskim petjem in med podučljivimi govori spoznavali in bratili. — Lepo početje, blag namen. Pa hudič, ki pravijo, da nikdar ne spi, je razposlal svojo gardo: gađe, kušarje in škorpijone — same krščene stvari — ki bi naj pri tem početju njega namestovali, ki bi naj sovrašstvo in razprtijo med našim mir-

nim ljudstvom sejali, ga pikali in sikali ter ga s svojim strupom v divje zveri spreminili. Delo se mu je bilo res posrečilo, dosegel je bil za nekaj ur kar je želel, pa pravi namen trpečih in stalnih nasledkov mu je spodletel. Ko so se fantalini bili iztreznili, so se sramovali svojega rogoviljenja — zeleni kušar se zdaj skriva globoko v svoji leseni votlini, rujavi gad se vgnejzduje v svojih kožah in črni škorpion grize od jeze, da se ne godi po njegovi volji, zamazane lastne in tuje papirje in liste. — Ljudstvo pa se vsaj nekoliko oproščeno tujih verig in oklepov, od dné do dné bolj zaveda škodljivosti njihovega strupa, prebira prav rado slovenske knjige in časnike, ter spoznava, da ga večni ni stvaril zato, da bi blapčevalo tujim pritepencem, da bi se dajalo tlačiti priliznjenim nemškutarjem, temoč da je v svoji hiši in na lastni zemlji samo gospodar, da ima pravico se tako prosto razvijati, kakor vsak drugi narod. O tem vsaj nekoliko pričuje zadnja Ptujška volitev, kjer so stali naši volilci, ne gledé na dva vrčka piva, ki sta se jim obetala in ponujala od znanega g. Rodoschegg-a in njegovega tako umnega in prebrisanega gospodeka sinka, da je v treh letih izštudiral, in da zdaj lahko svojega očeta namestuje — stali so trdno, kakor skala za svojimi domačini, za slovenskimi rojaki ter so jo kakor en mož pošiljali na Ptuj glasovat za mnogozasluzenega g. Hermana vkljub premnogim oviram, ki so se jim stavile od naših grdih nemškutarjev, unih lažljivih pretekov, grabljivih volkov v ovčji koži, ki so še svoje zadnje moči napenjali enako gadu, ki se ubijalcu s svojo slednjo močjo grozi, ter mu, svest si svojega pogina, v strašni jezi proti potem pa se stegne in — obleži. Gad, kušar in škorpion so se še enkrat prikazali iz svojih temnih gnjezd ter so strašno grizli in pikali našega občespoštovanega g. R., ki se jim je pa sam rad ognil, in tako osramoteni so zarepenčili zadnjokrat, zdaj pa spet v svoje luknje zlezli, kjer v miru počivajo.

Vi poštene Gorski rojaki, Vi ste se zdaj ločili od Vaših lizunov, Vi ste zdaj zapustili krivično pot in ste na poti boljše prihodnosti, do ktere boste dospeli in morate dospeti, če hodite pošteno v čast vam, vsemu slovenskemu in vsemu slovanskemu svetu. Naprej!

Glas iz vojaške granice.

Pod tim naslovom je prinesel „Slov. Narod“ ta prav zanimivi dopis:

Politično nebo se vedno huje in huje naoblacuje, vojiskina krvava šiba preti tudi Avstriji in njenim nesrečnim narodom. Že sedaj je toliko kakor gotovo, da tudi nas potegnejo v vrtinec strahovite vojske. Morebiti ravno sedaj vašim čitateljem ne bode neugodno, ako dobé iz naših pozabljenih krajev glas — pravi glas javnega mnenja. To mnenje pa še nikdar ni bilo tako malomarno za Avstrijo, tako zagrizeno in pesimistično, kakor ravno sedaj. In kako bi moglo biti drugače? Narod vidi, da nima prijatelja med možmi, ki so ta čas na krmilu vlade, niti v Beču, še manj pa v Zagrebu. Naš narod nikomur ne upa, najmanj Magjarem. Temu se ni čuditi. Počenši od tako zvane najnovejše ère, je dobival s pestjo plusko za plusko v obraz narod, ki je branil mehkužni zapad barbarstva; narod, ki je za avstrijske dinastične interese na vseh bojiščih krvavel v prvi vrsti; narod, kterege so leta 1848 in 1849 v zvezde kovali in ga rešitelja Avstrije slavili. — A dandanes? Toliko, da nam se ne šteje v greh, da smo graničari; toliko, da nas naravnost ne kaznujejo, da smo se drznili vojevati proti Honvedom in rešiti Avstrijo. V Pešti slavijo spomin zaradi veleizdaje ustreljenega Batthyany-a, a v Zagrebu se je z oboroženo silo zadušilo slavlje, namenjeno banu Jelačiću, čigar spomin je svet vsakemu graničaru. — Andrassy je osnoval z Rauchom, kako bi nas pozobal malo po malo, kajti vsi naenkrat bi mu znali presedati. No tudi posamezni kosovi so pretrdi za magjarske zobe, zato nam je Andrassy poslal generala Molinarya, da bi nas mečil in pripravljaj za magjarski želodec. No meni se zdi, da ta gospoda dela raženj, ko še pečenke nima. Naj si dobro zapomnijo v Beču in v Pešti, da graničar ne bode več brezvoljno in slepo orožje tujim, a najmanj magjarskim namenom. Graničar ima hvala bogu! toliko naravnega razuma, da previdi, kaj nameravajo ta gospoda z njim, neprašaje njega, kaj on k temu poreče. Geslo vse granice je: Pod nikakoršno ceno pod Magjara?

O granici, brez granice ne sme in ne bode nikdo odločeval!

Našo deputacijo, ki smo jo iz svoje sredine poslali pred Njegovo veličastvo, znala sta Andrassy in Molinary izpodbiti, da ni prišla pred vladarjevo lice. Ali kaj ste s tem dosegli? Res, da vladar ni čul iz naših ust naših pravičnih pritožeb, ali zato te niso nič manjše, a nezadovoljnost in razdraženost v narodu je toliko večja.

Kakega mnenja je graničar od prvega do zadnjega, o tem je imel Molinary dosti prilike prepričati se, ko je zadnji čas popotoval skozi naše kraje. Na svoje oči je mogel videti našo goloto, naše nezasluženo siromaštvo, naše zane-marjeno duševno in materijalno stanje; na svoja ušesa je čul mnogo grenko resnico, ki je bila dostikrat zavita v ostre, bodeče besede. Ne vemo, koliko od tega, kar je videl in čul bode poročal v Beč in Pešto, koliko bo pa za se zadržal, to je njegova stvar. Ali to bo moral poročati, da je naše stanje žalostno, naše nezadovoljstvo preveliko; da obče mnenje ni umetno narejeno, da ni od nekoliko — kakor so magjarske novine pisale nezadovoljnih in brezposlenih glav zatrošeno med ljudstvo. Ako bo hotel vesten biti, moral bo tudi poročati svojim gospodarjem, da to obče mnenje, ta nezadovoljnost ni izrastla iz ruskih rubljev, temveč da so avstrijsko-ogerski državniki sami dovolj za to skrbeli.

Zdravilske stvari.

Neke grde bolezni in navade.

(Dalje.)

3. Pri in v ustih se mora posebno paziti na ustnice, na usne kote in zobe. Spokane ustnice se morajo mazati ali s črsto mastjo ali z oljem ali z glicerino. Ustni koti morajo zmirom biti prav snažni, in če bi se v njih napravile kraste ali bi bili izjedeni, se morajo prav marljivo s črsto vodo prati in s črsto mastjo mazati.

Zobi se morajo vsak dan dobro izprati in z majheno krtačico stribiti, ktera se naj namoči ali samo v prosto vodo, ali v mjlino vodo ali v prašek iz prostega oglenja stolčen. (Več o oskrbovanju ust in zobov bode „Slov. Gospodar“ drugokrat prinesel.)

4. Zuna jno uho je grdo gledati, če se na njem nahajajo kraste ali zasušena ušesna mast, ali če se iz nha cedi zleza ali celo smrdeči gnoj. Kraste na ušesih se morajo z mlačno vodo odmočiti, ali če to ne gre, s črsto mastjo večkrat namazati in pomočiti z belim cinkovim vitrijolom. Uhna mast se mora prav marljivo odstranjevati, pri tem se vendar mora dobro paziti, da se ne drgne pregloboko v uho, ker po takem bi se znala raniti ali celo predreti uhna mrena (bobnica), in bi se pokvaril ali celo uničil sluh. Pri vseh takih boleznih iz ušes pa je potrebno, da zdravnik uho natančno preišče, da se ne bi po dolgi bolezni celo zgubil sluh.

5. Kraste in madeži na obrazu nastanejo ali od ujedov (zakožnih črvov), ogrečev, priščeč ali celo od francoske bolezni (sifilitik), dalje se še na licu tudi večkrat nahajajo pege. Ujede, ogreče, prišče in posebno sifilitične kraste morajo zdraviti zdravniki.

Pege (Sommersprossen) nastanejo, če se neke posebno barvane zrnice pod kožo nakupčijo. Takega pomočka proti pegam pa ni, kateri bi pomagal, če bi se devalo zunaj na kožo ali mazal v njo ali s kterm bi se lice pralo; in če bi se pegasti obraz res kakor zamorčeva noga, močil v klorini vodi, bi pege sicer nekoliko obledele, po nekkih dnevih bi se vendar spet ravno tako močne prikazale kakor so bile prej. Vsi tolikovrstni pomočki proti pegam, ki se vsak dan po časnikih priporočajo, ne pomagajo celo nič, in škoda je za vsak krajcar, ki se za tako zdravlilo da. Hočemo vendar našim bralcem tudi zastran tega to-le svetovati:

Da se pege ne napravijo, je potrebno da je obraz v poletju zmirom hladen, in zato se mora braniti da ne sije vroče solnce na njega. Ker barva peg pride od krvi, ki se preveč kupiči v zunajni koži, je potreba, da se posebno gleda na to, da se odstrani vse, kar žene preveč krvi v obraz. — Obraz se ne sme prati s preveč mrzlo vodo; pot se mora hitro izbrisati od obraza s platnenim robcem. Razumeva se tudi samo po sebi, da se mora obraz varovati solčnih žarkov ali po priličnim klobuku ali po senčniku. Pravi se, da je tudi zlo koristno, če se pokrije obraz večkrat na dan z platneno cunjno namočeno v hladni vodi. (Dalje.)

Politični ogled.

Avstrija se pogovarja z Italijo, da bi se naj napravila nekaka zveza nevtralnih vlasti, ki bi imela v primernih časih skrbeti za to, da se Evropi zopet da mir, vsaj pa za to, da se sedanja vojska nebi razširila dalje po drugih državah. Tudi druge evropske vlade hočete za to pridobiti, posebno Angleško, kar bode vendar težko šlo, ker Angleška hoče sicer ostati nevtralna, a se nikakor ne zavezati, da bi hotela z drugimi nevtralnimi državami skupno delati v miro-ljubnem zmislu.

Minister Stremayr je razposlal okrožnico na vse deželne predsednike, v kateri pravi, da je na gimnazijah, ki so v rokah redovnih duhovnikov, mnogo profesorjev, ki niso napravili potrebnih profesorskih izpitov; ako bi se to v kratkem ne popravilo, bila bi vlada prisiljena odvzeti dotičnim gimnazijam pravico, dajati državoveljavna spričala, tudi bi se jim za krajši ali daljši čas odvzela pravica, da bi se na takih gimnazijah delali izpiti zrelosti. Ako bi pri tem vladnem ravnanju prebivalstvo trpelo, bodo se napravile svetovne gimnazije namesto redovnih in se bodo plačevale iz javnih fondov.

Na Českem so zdaj volitve v deželni zbor, gotovo bodo spet voljeni sami deklaranti, da pa ti ne pojdejo v državni zbor je gotovo, in pravi se celo, da niti v deželni zbor ne bodo šli, ker se tamo tako nič drugega ne bo delalo, kakor samo volilo v državni zbor.

Iz Francozke se poroča, da je posebno v Parizu ljudstvo strašno razdraženo in kriči po republiki, mnogo so jih zato že morali zapreti. Toliko je gotovo, da če Francozi še eno večšo bitvo izgubijo, bodo gotovo Napoleona spodili in razglasili republiko, da pa se bo tedaj tudi vse vzdignilo proti zunajnemu sovražniku naroda, to ni dvomiti, in prej ali kesnej bodo Prusi vendar krajšo potegnili ter bodo spodjeni iz Francozke. Če pa republikanski valovi prederejo jez in izplavijo Pruse iz Francozke, se znajo valiti še tudi dalje in dalje, in kdo vé kje bodo spet našli jez, kateri jih bode zadržal. V javni zbornici je 9. t. m. Keratri naravnost tirjal naj se Napoleon odpove vsemu vladarstvu. Poklical se je na to samo k redu.

Dozdajno francosko ministerstvo je odstopilo in Montauban-Pelikao je sestavil novo iz samih dvornih lizunov.

Minister Pelikao je 11. t. m. rekel v zbornici: Začasna nesreča se bode spet v kratkem popravila, gotovo je, da se bodedo v kratkem maščevali.

Vojnemu ministerstvu dovoljen kredit se je povečal od 500 milijonov na 1000 milijonov. Pariška vlada je izdala oklic, v katerem pravi: Postavimo se na lastne noge in naj se pruski vsiljenci razbijejo nad človeškim jezom, kakor leta 1792. Dalje naznanja vlada senatu: mi smo bili tepeni, ali ne premagani. Večidel armade še ni bil v vojski. Od vas tirjamo, da se ljudstvo v veliki večini vzdigne. Mi zahtevamo od Vas splošno organizacijo narodne straže, nadalje, da se en del mobilne straže vtekne med aktivno armado, in naj se pred postavnim trminom izžrebajo novaki za l. 1871.

Francoski uradni listi kličejo tuje vlade na pomoč in pravijo med drugim: „Ako bi se nemško cesarstvo zopet ponovilo z Hohencollerom na čelu, bilo bi to naj bolj osodepolen udarec ne le za habsbursko dinastijo, temuč celo za obstanek avstrijsko-ogerske monarhije. Germansko cesarstvo bi na vsak način hotelo imeti obrežja za vsako ceno, hotelo bi jih imeti na severu in na jugu, tirjalo bi Benetke in Trst, kakor Kiel in Amsterdam. Mi se zaupno sklicujemo na modrost vlad in narodov, naj obranijo Evropo pruskega despotizma, naj nam pomagajo z alijansami ali simpatijami, da rešimo evropsko ravnotežje.“ — Iz Pariza gre mnogo velikih trgovcev s svojim premoženjem v Angleško.

Angleška je vojskujočim se strankam naznanila, da se hoče zavezati z nasprotnikom in delati skupno z njim ako bi ena izmed vojskujočih se strank žalila nevtralnost Belgije. Ta pogodba naj ostane pravoveljavna še eno leto po dokončani vojski.

Novičar.

(V lavantinski škofiji) so razpisane te-le fare: Teharje do 12. septembra, št. Jošt na Kozjaku do 12. septembra, Zdole do 12. septembra, št. Francišek pri Gornjemgradu do 16. avgusta t. l.

Izdatelj, založnik in odgovorni vrednik **Dr. Matija Prelog.**

Dr. Lovro Toman,

bivši državni poslanec in odvetnik v Ljubljani, je po dolgi bolezni umrl 15. avgusta t. l. v Radaun-u pri Dunaju v 43. letu svoje starosti. Zasluge dr. Tomana do slovenskega naroda so tako velike, da se ne upamo niti začeti tukaj o njih pisati, in zato samo izrečemo željo, da bi jih popisalo za to zadosti zmožno pero kakega rodoljuba, in jih tako oznanilo vsemu slovenskemu svetu. Slovenija je v njem zgubila prezgodaj enega svojih najvernejših in delavnejših sinov. Slovenci mu bodo za neutrudljivo delovanje za blagor naroda vekomaj hyaležni. — Truplo se bode pripeljalo iz Dunaja na Kranjsko in tamo izročilo spet slovenski zemlji v onem istem kraju, kder je bil rojen. Bog mu daj večni mir in pokoj.

(Za gosp. mašnike lavantinske škofije) bodo letos duhovne vaje od 26. do 30. septembra na Kiseli vodi.

(Zakrament sv. birme) se je v lavantinski škofiji delil v nedeljo 14. avgusta v Mariboru v slovenski fari, in 15. avgusta v stolni cerkvi. Delil se bode pa še v sledečih župani-jah: 21. avg. pri sv. Petru poleg Maribora, 22. pri sv. Martinu pri Vurmbergu, 24. avg. v Selnici pri Mariboru, 4. septembra v Celju v nemški cerkvi, 5. sept. v Celju v farni cerkvi, 6. sept. v Žavcu, 7. sept. pri sv. Marjeti na Polzah, 8. sept. v Braslovcah, 9. sept. na Vranskem, 10. sept. v št. Pavlu pri Preboldu, 20. sept. na Ponikvi, 21. sept. na Sladki gori, 22. sept. v Šmarju, 23. sept. v št. Jurju pod Rifnikom.

(Društvo delavcev v Mariboru) je bilo 8. t. m. od dež. namestnije razpuščeno, ker se je dokazalo da se je v tem društvu zmirom samo zlo politikovalo ne pa izobraževalo, kakor je bil društven namen po pravilih. Društvo je vložilo pritožbo do ministerstva.

(Izpit zrelosti) je trajal na mariborski gimnaziji tri dni, in se je končal 10. t. m. Oglasilo se je bilo 25 učencev, med temi tudi eden eksternist. Med skušnjo sta odstopila dva redna osmošolca in eksternist. Izmed ostalih sta padla dva, in sicer eden samo na 2 meseca, eden pa za celo leto; štirje so napravili izpit z odliko, drugi pa so spoznani za zrele. Pravi se, da izmed teh grejo trije prihodnjič v pravoslovje, 8 v bogoslovje, 4 v modroslovje, 2 v zdravoslovje in 3 k montanistiki.

Tržna cena pretekli teden.	V Varaž-		V Mariboru		V Celju		V Ptuj	
	dinu							
Pšenice vagan (drevenka)	fl.	k.	fl.	3.	fl.	k.	fl.	k.
Rži	4	70	5	—	5	—	4	40
Ječmena	3	35	3	55	3	80	3	20
Ovsa	3	—	3	20	3	70	3	—
Turšice (koruze) vagan	3	80	3	95	3	50	3	60
Ajde	3	20	3	20	3	60	2	70
Prosa	3	—	2	40	3	50	2	50
Krompirja	1	10	1	10	1	50	1	—
Govedine funt	—	20	—	27	—	26	—	26
Teletnine	—	22	—	26	—	26	—	26
Svinjetine črste funt	—	28	—	26	—	26	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	50	8	50	11	—
18" "	—	—	6	20	6	20	—	—
36" mehkih "	4	—	—	—	6	20	8	50
18" "	—	—	4	50	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	80
" mehkega "	—	50	—	50	—	45	—	70
Sena cent	1	80	1	60	1	70	2	—
Slame cent v šopah	1	40	1	20	1	10	1	70
" za steljo	1	10	0	90	0	95	1	20
Slanine (špeha) cent	40	—	42	—	40	—	38	—
Jajec pet za	—	10	—	10	—	10	—	10

Napoleonдор velja 9 fl. 96 kr. a. v.

Ažijo srebra 123.50.

Narodno drž. posojilo 96.—.

Loterijske srečke.

V Gradcu 16. avgusta 1870: **1 46 42 79 75**

Prihodno srečkanje je 24. avgusta 1870.

Z. N. St. G.

Tiskar **Eduard Janžić** v Mariboru.